

Els ajuntaments, la clau de l'estiu enriquit

*7 PROPOSTES
DE POLÍTICA PÚBLICA
MUNICIPAL*

 **FUNDACIÓ
BOFILL**

Educació per canviar-ho tot

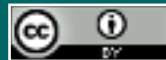
 **OBRIM
L'EDUCACIÓ**

Una crida de **FUNDACIÓ BOFILL**

Índex

Per què és important un estiu enriquit municipal?	03
7 mesures concretes, ambicioses i efectives per un estiu enriquit municipal	04
Quant hi ha d'invertir cada municipi? Per arribar a quants alumnes?	12
8 preguntes i respostes clau sobre l'estiu enriquit	17
Per saber-ne més...	21

Creiem que el coneixement s'ha de compartir. Per això fem servir una llicència Creative Commons Reconeixement 4.0 Internacional (by), llevat que en algun material indiquem el contrari. Us animem a copiar, redistribuir, remesclar o transformar i crear a partir del material per a qualsevol finalitat els continguts propis d'aquesta publicació, fins i tot amb una finalitat comercial, i només us demanem que en reconegueu l'autoria de la creació original.

Primera edició: juny 2020 / © Fundació Jaume Bofill, 2020

Continguts: Fundació Bofill

Disseny: Rita Vilà

Per què és important un estiu enriquit municipal?

A Catalunya, més de 300.000 infants i adolescents d'entre 6 i 16 anys es troben en risc de pobresa relativa i al mes de setembre portaran **més de 6 mesos sense escola**. Aquesta pèrdua d'aprenentatges provocarà fortes desigualtats entre els alumnes i serà molt difícil d'abordar des del sistema educatiu. Aquesta situació **pot acabar marcant el futur educatiu de tota una generació** amb un augment de l'abandonament escolar o una escalada de problemes emocionals i conductuals.

Per això, és més important que mai que aquest estiu a nivell municipal hi hagi una clara aposta per més oportunitats educatives i més beques, perquè més infants i adolescents hi accedeixin i especialment els més vulnerables.

L'evidència científica apunta que l'alumnat vulnerable té una pèrdua d'aprenentatges durant l'estiu equivalent a 2 o 3 mesos d'escolarització. I estudis recents apunten que aquesta reculada durant l'actual crisi educativa per la Covid-19 es pot arribar a doblar, arribant a implicar **una pèrdua equivalent a 4 o 6 mesos d'escolarització**.

A més, els infants i adolescents més vulnerables participen molt menys que la resta dels programes d'estiu. És a dir, **el joves que més necessiten aquestes activitats pràcticament no hi participaran si no s'hi fa res**.

Tant la Generalitat de Catalunya com els Ajuntaments tenen competències en aquest àmbit. És cert que la Generalitat té un plus de responsabilitat segons la Llei d'Educació de Catalunya: hauria d'establir un sistema de beques per cobrir els més vulnerables.

Aquest estiu de 2020 la Generalitat de Catalunya ha anunciat un increment de les beques, però la quantia total queda lluny de cobrir la necessitat real.

En aquest context **els Ajuntaments són la institució més propera i que millor pot liderar i invertir en programes educatius d'estiu. La proposta que presentem es basa en recerques prèvies i anàlisis de dades actuals, i apunten a que un programa municipal d'estiu enriquit ambiciós és viable**.

7 mesures concretes, ambicioses i efectives per un estiu enriquit municipal

Per a fer possible un estiu enriquit, des de la Fundació Bofill fem una crida als ajuntaments perquè implementin 7 mesures concretes que es poden activar amb rapidesa i que ja funcionen en alguns municipis.

Preveure una inversió mínima de 500€ per infant vulnerable en els seus pressupostos municipals perquè pugui gaudir de programes educatius d'una durada mínima d'entre 2 i 5 setmanes.

Apostar per un estiu enriquit no és una despesa, **és una inversió**. Segons la recerca, 80 hores d'assistència repartides entre 2 i 5 setmanes a programes d'estiu és la durada mínima que han de tenir aquests programes per enfortir realment els aprenentatges dels infants i adolescents, contrarestant així la pèrdua d'aprenentatges escolars durant les vacances (l'anomenat *summer loss*).

D'acord amb els preus estàndards de les activitats d'estiu ordinàries, 80 hores d'activitats d'estiu implica invertir **una mitja de 500€ per participant**. Per tant, cada ajuntament ha d'ampliar el seu pressupost per a programes d'estiu per a infants i adolescents vulnerables en funció d'aquesta inversió per participant.

Detectar i ajustar la cobertura de places d'estiu enriquit als infants i joves en situació de vulnerabilitat prenent com a indicador les beques menjador.

A Catalunya, a falta d'indicadors unificats i a nivell municipal, un indicador pragmàtic que detecta amb claredat els infants més vulnerables són **les beques menjador o les beques per material escolar a secundària.**

Actualment sabem que durant el curs 2019/2020 s'han atorgat 160.000 beques menjador a primària, pel que els Ajuntaments poden conèixer de forma ràpida la quantitat d'infants vulnerables del seu municipi i ajustar el seu pressupost de beques d'estiu a aquesta realitat.

En el cas de secundària, els municipis poden fer aquest càlcul en base a les dades sobre beques de material (si en tenen registre) o bé fent un objectiu de cobertura equivalent a la projecció a secundària de beques menjador de primària.

Incrementar les beques per alumnat vulnerable per garantir que el 60% d'aquest alumnat pot participar en les activitats d'estiu municipals.

Un cop detectat tot l'alumnat vulnerable a través de les beques menjador a primària i de material a secundària, els Ajuntaments tenen diferents opcions per garantir places d'estiu enriquit per als més vulnerables: **ho poden fer a través de la subvenció directa de places en programes d'estiu o bé a través de beques.**

Sabem que a l'any 2019 es van comunicar a la Generalitat de Catalunya 5.379 activitats d'estiu organitzades per agents diversos com per exemple entitats del lleure educatiu i de l'esport. D'entre aquestes activitats als casals d'estiu hi van participar al voltant del 42% dels infants d'entre 4rt de primària i 4rt d'ESO, però la **participació de l'alumnat de famílies monoparentals va baixar al 37%, com també va baixar al 29% en el cas d'alumnat amb pares estrangers.**

Si bé és cert que actualment existeixen alguns mecanismes per promoure la participació d'infants i adolescents vulnerables en activitats d'estiu, **com beques, subvencions municipals, o ajuts d'entitats socials, cal una aposta pública decidida per a que aquest estiu els infants i adolescents vulnerables participin molt més que habitualment.** Sense dubte, han estat els més afectats per la pèrdua educativa dels darrers mesos.

Tenint en compte que el percentatge d'**alumnat vulnerable que participa d'activitats d'estiu se situa al voltant del 30%** (molt per sota de la mitjana del 42%), i que aquest col·lectiu necessita especialment aquest tipus de recurs, es demana als Ajuntaments que garanteixin una cobertura efectiva mínima del 60% de l'alumnat vulnerable (el doble de la participació detectada en cursos anteriors).

Allargar el termini de sol·licitud d'inscripció i agilitzar el procediment de concessió de beques o l'accés automàtic a beca d'estiu.

Per a facilitar encara més la participació a les activitats d'enriquiment educatiu a l'estiu a les famílies en situació de vulnerabilitat, cal que **els Ajuntaments agilitzin i redueixin la burocràcia i els tràmits de sol·licitud** de beques o de places d'estiu municipals.

Una via o mecanisme ràpid per concedir les beques d'estiu enriquit és **atorgar-les automàticament en base al gaudi actual de beca menjador**. En el cas de secundària es poden atorgar de forma àgil a través de la **prescripció de serveis socials**, que pot fer l'atorgament de forma automàtica en base a la informació i coneixement existent dels propis educadors socials municipals, de la informació de les comissions socials de cada centre, i de la informació de les pròpies entitats de lleure educatiu.

5

De tota l'oferta educativa d'estiu de cada municipi, pública i privada, els ajuntaments han de reservar un mínim del 30% de les places disponibles per infants i joves vulnerables.

També a l'estiu cal **evitar la segregació**. Cal que els Ajuntaments estableixin els mecanismes necessaris per a que la programació d'activitats d'estiu enriquit municipal tinguin infants i joves diversos entre els seus participants.

Aquests mecanismes poden consistir en **l'acord entre l'Ajuntament i les entitats d'acció social del seu territori** per establir una reserva com a mínim del 30% de places disponibles per a l'alumnat vulnerable, corresponent al 30% de la infància de Catalunya que es troba sota risc de pobresa. Un altre mecanisme pot ser la **subvenció i reserva directa d'aquestes places per part de l'Ajuntament**.

Els consistoris municipals han de **garantir que especialment l'alumnat dels centres d'alta complexitat tenen programació d'activitats d'estiu enriquit al seu abast**. Cada Ajuntament coneix en detall quins són aquests centres educatius. Aquesta programació d'activitats no només ha de tenir lloc al propi centre educatiu, sinó que és **positiu i molt recomanable que es dugui a terme en espais diversos**.

Garantir que les oportunitats organitzades o promogudes des de l'Ajuntament tenen unes condicions bàsiques d'enriquiment educatiu.

Sabem que **els programes educatius d'estiu funcionen i la recerca ho avala**. Perquè així sigui les programacions han de contemplar activitats educatives amb un triple vector: **competències bàsiques, competències socioemocionals i activitats esportives i de lleure**.

Aquestes activitats poden fer-se **en espais diversos del municipi** i, fins i tot organitzats per agents diferents de cada barri (espais d'entitats, biblioteques, aire lliure, museus). Si en alguns territoris això no és possible per qüestions de salut pública, la prioritat haurà de ser **organitzar menys activitats**, amb grups més petits, mesures de protecció extremes, i amb preferència per als més vulnerables.

Tanmateix, l'Ajuntament ha de garantir que hi hagi una programació continuada i coherent que els infants i joves gaudeixin amb una durada mínima de 2-5 setmanes amb una duració diària de 5-8 hores.

De la mateixa manera és cabdal i s'ha de poder garantir que s'estableix i manté **vincl amb les famílies**, que el disseny de l'experiència **connecta amb l'entorn comunitari** i amb els **interessos de cada infant i jove**, i que sempre que sigui necessari es contempli la provisió d'àpats gratuïts.

Programar activitats d'estiu municipal també a l'agost i la primera setmana de setembre.

L'estiu implica 11 setmanes sense escola des del 20 de juny fins al 13 de setembre. Tot i que la majoria de programes educatius d'estiu enriquit s'organitzin per a les primeres setmanes d'estiu, **és de gran valor que durant l'agost i el setembre** s'organitzin altres activitats diverses amb valor educatiu.

Demaneu als Ajuntaments que **promoguin i organitzin activitats amb contingut educatiu gratuïtes en col·laboració amb agents diversos** (biblioteques, museus, centres culturals i cívics, entitats de base comunitària, etc.). Unes activitats que es poden realitzar en petits grups i en espais adequats per als requisits de salut pública.

Quant hi ha d'invertir cada municipi? Per arribar a quants alumnes?

Taula per municipis de més de 10.000 habitants

A continuació es recull la quantificació de 2 escenaris de cobertura d'un estiu enriquit per a l'alumnat vulnerable de 122 municipis de més de 10.000 habitants. L'alumnat que es comptabilitza és tot aquell comprès entre primer de primària i quart d'ESO.

Escenari 1. Contempla donar cobertura de beques per a un estiu enriquit a l'alumnat que rep beques menjador a primària i una extrapolació d'aquest percentatge per a l'alumnat de secundària.

Escenari 2. Contempla donar cobertura de beques per a un estiu enriquit a l'alumnat identificat com a vulnerable (NESE tipus "b" - per raó socioeconòmica - o tipus "c" - per raó d'origen").

Ambdós escenaris es quantifiquen en 3 columnes. La primera columna recull el percentatge d'alumnat a qui es cobriria respecte el total en cada municipi. La segona columna el nombre absolut d'alumnat que hi tindria dret. La tercera columna contempla la despesa municipal en beques que caldria destinar, tenint en compte que els col·lectius vulnerables arribessin a participar el doble del que ho fan normalment, i que per tant fos el 60% del col·lectiu diana que accedís de manera efectiva a les beques.

Llegenda

Per a l'escenari 1 s'han utilitzat dades d'alumnat receptor d'ajuts menjador a primària del curs 2017-18.

Per a l'escenari 2 s'ha utilitzat com a base el percentatge d'alumnat vulnerable (tipus b i c, curs 18-19) detectat a 1er ESO, i es fa una extrapolació al conjunt de primària i ESO. Es fa amb aquesta dada perquè d'entre les dades accessibles per municipi és la que s'ajusta més a la mitjana de tot l'ESO i Primària.

(ND - No Dades) Fa referència a dades inexistents o a les quals no s'ha pogut accedir.

(*) 77 municipis marcats amb asterisc tenen un percentatge d'identificació NESE per sota de la mitjana catalana (8,6%), i per tant, l'escenari B no està contemplant un suficient percentatge d'alumnat. Aquest escenari calculat és doncs insuficient d'acord amb la realitat socioeconòmica.

Municipi	Escenari de cobertura 1: en base a perceptors beques menjador			Escenari de cobertura 2: en base a alumnat detectat com a vulnerable (tipus "b" i "c")		
	Percentatge de cobertura del total de l'alumnat	Alumnat perceptor (primària i secundària)	Despesa en beques (60% població diana)	Percentatge de cobertura del total de l'alumnat	Alumnat perceptor (primària i secundària)	Despesa en beques (60% població diana)
Abrera	9,0%	79	23.844 €	6,0%	85	25.452 € *
Amposta	ND	ND	ND	5,3%	133	39.845 € *
Arenys de Mar	ND	ND	ND	6,7%	120	35.858 € *
Argentona	ND	ND	ND	2,4%	34	10.123 € *
Badalona	30,8%	4555	1.366.598 €	9,6%	2324	697.334 €
Badia del Vallès	33,4%	284	85.119 €	6,6%	90	26.987 € *
Balaguer	28,8%	389	116.618 €	20,7%	473	142.023 €
Banyoles	ND	ND	ND	15,2%	438	131.328 €
Barberà del Vallès	13,0%	288	86.529 €	11,0%	363	108.867 €
Barcelona	28,0%	23190	6.956.943 €	7,5%	10383	3.114.878 € *
Berga	20,7%	205	61.420 €	17,6%	321	96.202 €
Blanes	18,8%	459	137.805 €	7,8%	329	98.678 € *
Calafell	27,6%	411	123.170 €	4,7%	113	33.896 € *
Caldes de Montbui	ND	ND	ND	3,1%	66	19.865 € *
Calella	ND	ND	ND	13,9%	305	91.448 €
Calonge	16,4%	89	26.573 €	4,9%	43	13.010 € *
Cambrils	ND	ND	ND	4,1%	149	44.834 € *
Canet de Mar	ND	ND	ND	5,8%	97	29.041 € *
Canovelles	43,0%	433	129.753 €	24,1%	381	114.379 €
Cardedeu	10,5%	160	48.059 €	2,0%	53	15.948 € *
Cassà de la Selva	ND	ND	ND	7,4%	114	34.188 € *
Castellar del Vallès	12,1%	202	60.474 €	4,6%	136	40.848 € *
Castellbisbal	11,7%	117	35.043 €	2,3%	39	11.661 € *
Castelldefels	13,1%	481	144.351 €	5,0%	304	91.215 € *
Castelló d'Empúries	21,5%	144	43.246 €	11,5%	138	41.469 €
Castell-Platja d'Aro	6,2%	30	9.084 €	2,6%	24	7.309 € *
Cerdanyola del Vallès	10,1%	397	119.058 €	2,9%	194	58.290 € *

Corbera de Llobregat	ND	ND	ND		2,5%	40	12.098 € *	
Cornellà de Llobregat		20,4%	1027	308.127 €		9,6%	767	230.054 € *
Cubelles		19,6%	192	57.626 €		3,2%	49	14.669 € *
Cunit	ND	ND	ND			8,4%	112	33.692 € *
Deltebre		13,5%	91	27.199 €		2,6%	30	9.032 € *
El Masnou	ND	ND	ND			4,8%	115	34.589 € *
El Prat de Llobregat		19,4%	771	231.199 €		15,6%	992	297.695 €
El Vendrell	ND	ND	ND			3,5%	150	45.024 € *
Esparreguera		12,1%	183	55.021 €		3,9%	104	31.134 € *
Esplugues de Llobregat		20,1%	623	186.934 €		5,5%	282	84.629 € *
Figueres		18,6%	650	195.036 €		16,5%	1025	307.593 €
Gavà		15,3%	503	151.012 €		6,7%	366	109.907 € *
Girona		24,3%	1962	588.543 €		15,5%	2120	636.120 €
Granollers		25,6%	1113	333.793 €		14,4%	1052	315.706 €
Igualada		10,4%	342	102.474 €		10,1%	578	173.468 €
La Bisbal de l'Empordà	ND	ND	ND			15,9%	230	69.117 €
La Garriga		11,1%	173	51.984 €		2,0%	54	16.254 € *
La Llagosta	ND	ND	ND			4,5%	73	21.870 € *
La Roca del Vallès		9,4%	74	22.319 €		9,1%	110	32.924 €
La Seu d'Urgell	ND	ND	ND			1,5%	23	6.939 € *
Les Franqueses del Vallès		17,4%	250	75.143 €		5,2%	119	35.552 € *
L'Escala	ND	ND	ND			5,6%	52	15.658 € *
L'Hospitalet de Llobregat		34,4%	4783	1.434.777 €		15,5%	3475	1.042.530 €
Lleida		24,2%	2293	687.885 €		9,2%	1507	452.226 €
Lliçà d'Amunt		13,6%	116	34.765 €		1,7%	25	7.630 € *
Lloret de Mar	ND	ND	ND			23,6%	832	249.499 €
Malgrat de Mar	ND	ND	ND			5,5%	121	36.383 € *
Manlleu		26,4%	372	111.727 €		37,5%	870	260.888 €
Manresa		27,3%	1302	390.685 €		20,6%	1675	502.496 €
Martorell	ND	ND	ND			4,4%	156	46.807 € *
Mataró		37,9%	3442	1.038.882 €		15,6%	2279	683.842 €
Molins de Rei		10,2%	201	60.430 €		2,9%	97	29.249 € *
Mollerussa	ND	ND	ND			10,5%	244	73.332 €
Mollet del Vallès		19,6%	734	220.221 €		4,3%	271	81.154 € *

Mont Roig	ND	ND	ND		17,2%	190	56.863 €	
Montcada i Reixach		26,4%	622	186.628 €		14,9%	581	174.196 €
Montgat	ND	ND	ND			4,0%	92	27.600 € *
Montornès del Vallès		16,4%	193	57.939 €		8,4%	157	46.973 € *
Olesa de Montserrat		13,3%	266	79.719 €		4,4%	144	43.256 € *
Olot		29,7%	645	193.392 €		17,1%	692	207.560 €
Palafrugell		9,5%	153	45.959 €		20,2%	578	173.255 €
Palamós	ND	ND	ND			12,7%	261	78.296 €
Palau-Solità i Plegamans	ND	ND	ND			2,7%	51	15.188 € *
Pallejà	ND	ND	ND			0,0%	0	0 € *
Parets del Vallès		8,4%	119	35.639 €		4,7%	111	33.163 € *
Pineda de Mar	ND	ND	ND			11,9%	290	87.108 €
Polinyà		8,6%	63	18.994 €	ND	ND	ND	
Premià de Dalt	ND	ND	ND			3,4%	97	28.988 € *
Premià de Mar	ND	ND	ND			11,6%	330	98.902 €
Reus		21,7%	1747	524.060 €		4,7%	634	190.251 € *
Ripoll	ND	ND	ND			9,3%	111	33.285 €
Ripollet		14,1%	428	128.506 €		2,3%	108	32.451 € *
Roses	ND	ND	ND			5,1%	120	36.032 € *
Rubí		23,0%	1178	353.442 €		5,3%	434	130.189 € *
Sabadell		25,9%	3936	1.180.735 €		8,6%	2125	637.544 €
Salou		20,3%	400	120.099 €		11,1%	344	103.263 €
Salt		46,8%	1073	321.835 €		19,2%	675	202.522 €
Sant Adrià de Besós		34,3%	728	218.255 €		10,1%	346	103.778 €
Sant Andreu de la Barca	ND	ND	ND			4,1%	147	44.120 € *
Sant Andreu de Llavaneres	ND	ND	ND			2,2%	23	6.917 € *
Sant Boi de Llobregat		15,8%	867	260.018 €		4,9%	444	133.079 € *
Sant Carles de la Ràpita	ND	ND	ND			5,2%	80	23.884 € *
Sant Celoni		13,2%	169	50.732 €		10,9%	230	68.964 €
Sant Cugat del Vallès		10,7%	832	249.462 €		3,8%	490	147.014 € *
Sant Feliu de Guíxols	ND	ND	ND			21,0%	499	149.562 €
Sant Feliu de Llobregat		9,8%	285	85.521 €		2,8%	141	42.210 € *
Sant Joan de Vilatorrada		9,9%	74	22.100 €		2,9%	41	12.250 € *
Sant Joan Despí		42,0%	314	94.350 €		3,5%	72	21.483 € *

Sant Just Desvern		4,1%	76	22.881 €		2,8%	70	21.050 € *
Sant Pere de Ribes	ND	ND	ND			4,7%	149	44.627 € *
Sant Quirze del Vallès		8,7%	135	40.414 €		1,3%	31	9.196 € *
Sant Sadurní d'Anoia	ND	ND	ND			4,2%	111	33.226 € *
Sant Vicenç dels Horts		19,5%	345	103.611 €		5,5%	164	49.203 € *
Santa Coloma de Farners	ND	ND	ND			11,9%	197	59.084 €
Santa Coloma de Gramenet		44,0%	3219	965.655 €		6,6%	778	233.462 € *
Santa Margarida de Montbui		13,8%	85	25.634 €	ND	ND	ND	
Santa Margarida i els Monjos		15,6%	94	28.088 €	ND	ND	ND	
Santa Maria de Palautordera		23,6%	167	50.209 €	ND	ND	ND	
Santa Perpètua de Mogoda		15,6%	319	95.740 €		5,1%	174	52.097 € *
Sitges	ND	ND	ND			4,0%	92	27.612 € *
Subirats		20,2%	39	11.700 €	ND	ND	ND	
Tarragona		26,8%	2437	730.960 €		7,7%	1144	343.151 € *
Tàrrrega		14,3%	180	54.129 €		15,3%	345	103.413 €
Terrassa		20,6%	3199	959.658 €		14,4%	3615	1.084.363 €
Tordera	ND	ND	ND			7,2%	136	40.824 € *
Torelló		12,7%	125	37.475 €		21,9%	371	111.362 €
Torredembarra	ND	ND	ND			7,2%	127	38.124 € *
Torroella de Montgrí	ND	ND	ND			14,9%	262	78.493 €
Tortosa		23,9%	559	167.610 €		4,8%	186	55.656 € *
Vallirana	ND	ND	ND			2,1%	37	11.201 € *
Valls		16,1%	288	86.295 €		6,1%	209	62.659 € *
Vic		24,3%	793	237.925 €		37,1%	1981	594.231 €
Viladecans		11,9%	551	165.208 €		5,1%	394	118.116 € *
Vilafranca del Penedès		25,5%	767	230.173 €		8,7%	473	141.827 €
Vilanova del Camí		12,8%	103	30.783 €		8,2%	105	31.414 € *
Vilanova i la Geltrú		20,3%	897	269.187 €		8,4%	628	188.471 € *
Vila-seca		31,0%	513	153.802 €		5,0%	125	37.560 € *
Vilassar de Mar	ND	ND	ND			1,2%	27	7.988 € *
Total Catalunya		21,5%	171.482	51.444.600 €		8,6%	47.422	14.226.600 €

8 preguntes i respostes clau sobre l'estiu enriquit

Aquestes 7 mesures suposen un esforç excessiu per un ajuntament? Altres administracions hi tenen competències o ajuts ja previstos?

La majoria d'ajuntaments sí que haurien de poder cobrir-ho. L'escenari que proposem com a mínim el desitjable (garantir la cobertura al voltant del 21% de l'alumnat, els que reben beques menjador), no ha de ser difícil d'assumir. La quantitat total que proposem representa per a la majoria d'ajuntaments **al voltant del 0,5% del pressupost municipal**, (al voltant d'un 5% del pressupost del servei d'educació municipal). A això cal afegir que la majoria d'ajuntaments ja hi destinen algunes ajudes d'aquest tipus, i que en nombrosos municipis ja hi ha alumnat vulnerable que rep ajudes d'altres institucions.

Si algun municipi no hi arriba per motius econòmics propis, hauria de buscar finançament d'altres institucions. Actualment tant la Generalitat com les Diputacions donen algunes subvencions o ajuts en partides diverses que poden acabar cobrint activitats d'estiu, però queden molt lluny de cobrir la necessitat real. Tant la Generalitat com els ajuntaments tenen competències en aquest àmbit segons la Llei d'Educació de Catalunya. La Generalitat de Catalunya disposa d'un sistema de beques per al lleure per als més vulnerables, però no cobreix actualment la necessitat real. Demanem als Ajuntaments que des de la proximitat amb el territori puguin liderar una resposta de política pública per als infants i joves més vulnerables.

Quins municipis serien bons exemples d'ajuntaments que ja ho estan assumint?

Ja hi ha municipis que han impulsat amb èxit les mesures que proposem. En posem quatre exemples:

Granollers: Ha desplegat una programació d'activitats d'estiu que cobreix l'alumnat vulnerable. A més a més s'ha coordinat amb centres educatius amb l'objectiu de detectar i orientar els infants i joves més vulnerables per a que s'inscriguin als programes d'estiu enriquit. Ha treballat especialment la configuració d'activitats que interpel·lin la població adolescent. També programa activitats a l'agost.

Barcelona: Ha ampliat el sistema de beques per a activitats d'estiu que l'any 2019 ja van cobrir 18.000 infants i joves, arribant a cobrir el percentatge de població vulnerable assenyalada en la proposta d'aquest document. (7,5M€ de dedicació pressupostària i 23.000 places per infants becats). També han incrementat la programació d'activitats per a l'agost.

Sant Boi de Llobregat: Ha coordinat una programació d'activitats d'estiu enriquit en col·laboració amb les AFAs, amb quotes accessibles per garantir la participació de gran part de l'alumnat vulnerable.

Castellar del Vallès: Ha doblat el nombre de places per a Casals d'Estiu fins a les 1.800. Destina una partida pressupostària extraordinària de 270.000€ a la programació d'activitats, preveient uns preus subvencionats en funció del grau de vulnerabilitat de cada família al 30%, 60% o 90%. També garanteix ajudes addicionals per a l'alumnat amb necessitats educatives específiques i ajuts menjador municipals de 30€ setmanals.

Una part d'això no està ja cobert econòmicament per beques existents dels ajuntaments, ens locals, Generalitat, benestar social o altres a les entitats per subvencionar estiu?

Els participants a casals d'estiu, segons les comunicacions fetes a la generalitat l'any 2019, són 290.000. Els últims anys el sistema de beques "l'estiu és teu" de la Generalitat de Catalunya ha atorgat al voltant de 15.000 beques per al conjunt del territori. Aquest 2020 s'ha anunciat un increment per cobrir 40.000 places. És una part important, però queda lluny de cobrir la necessitat real.

Passa el mateix amb la resta d'ajuts existents: cobreixen parts petites de la necessitat real. El que demanem és que qui coneix els centres educatius i el territori, i per tant els infants i joves de prop, són els Ajuntaments. Ells són els que han de garantir que la majoria d'infants vulnerables tenen un estiu enriquit.

Com es promou demanda proactiva? Qui ho ha de fer? Tutors d'escola, serveis socials?

Cal que els ajuntaments es coordinin especialment amb els centres educatius i amb serveis socials. Els tutors, docents i educadors socials han de poder determinar l'alumnat vulnerable, informar-lo, orientar-lo, i garantir que participen en les activitats d'estiu.

Un altre element que no podem oblidar és que cal que el disseny dels casals d'estiu interressi i interpel·li a un alumnat divers: d'orígens, cultures i edats diverses. És un factor clau per garantir que aquests perfils s'interessin, inscrivin i participin en activitats d'estiu.

El Departament d'Educació hi ha de tenir algun vincle en tot això? Les escoles s'han de coordinar amb entitats o amb ajuntaments?

Els centres educatius han de detectar, orientar i acompanyar l'alumnat que més ho necessita. El rol de prescripció dels centres educatius a les famílies és clau per promoure la participació dels infants i joves en activitats que els interessin. En aquest sentit, és important que els centres educatius coneguin l'oferta i la prescriuïn intensament en funció de les necessitats, motivacions i interessos de cada alumne.

El Departament d'Educació també hauria de vetllar per garantir que l'alumnat més vulnerable, i els territoris més vulnerables, tenen les oportunitats necessàries, fent un esforç extraordinari de recursos allà on calgui. En aquest sentit la coordinació i col·laboració amb els Ajuntaments és fonamental.

Un municipi pot fer que l'oferta de lleure i educativa d'estiu privada reservi places?

L'objectiu de reservar un 30% de places per a alumnat vulnerable en tots els programes d'estiu és garantir que cap és segregat i que tots són diversos. Hi poden haver fórmules diverses per garantir aquesta reserva de places: l'Ajuntament pot reelaborar els convenis i subvencions amb les que ja dona suport a aquestes iniciatives, pot impulsar acords de ciutat per corresponsabilitzar els organitzadors d'activitats, o fins i tot pot finançar directament les places.

És molt important no només reservar places (amb mecanismes diversos) sinó garantir que aquestes places acaben sent ocupades per alumnat vulnerable. Això implica detectar, orientar i acompanyar, coordinant-se amb centres educatius, serveis socials, o altres agents.

Com s'enriqueix l'oferta extraescolar de lleure per promoure l'èxit escolar?

L'evidència apunta a **6 elements clau** per a que un programa d'estiu enriquit ajudi a revertir la bretxa d'aprenentatges amb els infants i joves més vulnerables:

- + **Garantir activitats de competències bàsiques i acadèmiques** (lectoescriptura, matemàtiques, artístiques, etc.), competències socioemocionals, i activitats físiques, esportives i del lleure.

- + **Connexió amb l'entorn i la comunitat** (tant a nivell d'espais del barri com la interacció amb entitats i agents de la comunitat). Ajuden connectar més amb la realitat dels infants i joves.
- + **Enfocament d'equitat:** garantir no només facilitats econòmiques per a l'accés, sinó també oferir itineraris d'accés fàcils per a les famílies més vulnerables (sense traves administratives), i disseny d'activitats que connectin amb la realitat cultural d'aquests infants i joves.
- + **Garantir una durada mínima dels programes d'estiu de 80 h** per infant distribuïdes entre 2-5 setmanes perquè sigui prou efectiu.
- + **Garantir condicions d'educabilitat**, especialment pel que fa als àpats i a condicions de salut.
- + **Vetllar per establir un vincle amb la família.**

El juny ja és massa tard per als terminis habituals de planificació, inscripció i atorgació de beques d'un ajuntament?

Precisament el que planteja la proposta d'aquest document és un allargament en els processos d'inscripció i una flexibilització dels mecanismes d'accés. Estem vivint uns temps excepcionals, i calen mecanismes excepcionals. Alguns municipis ja han allargat i flexibilitzat els processos d'inscripció, però molts altres han de fer l'esforç i encara són a temps.

En tot cas, cal recordar que el juliol no és l'únic temps sense escola. També cal pensar en l'agost i en principis de setembre. Serà més necessari que mai, i amb un esforç extraordinari i necessari hi ha temps per organitzar-ho.

Per saber-ne més...

Aquest document forma part del projecte Obrim l'Educació de la Fundació Bofill.

- [Obrim l'Educació: Per un país de noves oportunitats](#)
- [Un estiu enriquit per a tothom](#)
- [Els ajuntaments han de garantir 80 hores d'activitats educatives a l'alumnat vulnerable aquest estiu](#)

 FUNDACIÓ
BOFILL

Educació per canviar-ho tot